

Sprawozdanie z konferencji naukowej „Sztuka i polityka. Muzyka popularna” (Toruń, 28–29 października 2009 roku)

W dniach 28–29 października 2009 roku w Toruniu odbyła się konferencja naukowa „Sztuka i polityka. Muzyka popularna”. Jej organizatorami byli pracownicy i doktoranci Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Kierownikiem naukowym konferencji był prof. Marek Jeziński. W skład komitetu organizacyjnego weszli: Łukasz Bartosik, Barbara Brodzińska-Mirowska, Wojciech Peszyński, Aleksandra Seklecka, Łukasz Wojtkowski, Bartosz Wypych. W organizację konferencji włączyli się również: Studencki Klub Pracy Twórczej OD NOWA oraz Piwnica pod Aniołem. Patronat honorowy nad konferencją objął Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki.

Konferencja była pierwszą z planowanego cyklu spotkań na temat oddziaływania między sztuką a polityką. Tematem przewodnim była muzyka popularna, która została zaprezentowana w różnych ujęciach, między innymi jako fenomen społeczny, analizowano jej udział w działaniu politycznym oraz w służbie ideologii i polityki, jej rolę w tworzeniu się społeczeństwa obywatelskiego, a także zastanawiano się nad paradygmatem studiów kulturowych. W konferencji wzięli udział przedstawiciele wielu ośrodków naukowych i dziedzin nauki, takich jak: politologia, kulturoznawstwo, medioznawstwo, komunikologia, socjologia, literaturoznawstwo czy filologia. Symposium miało interdyscyplinarny charakter, o czym świadczyła między innymi różnorodność tematyczna prezentowanych wystąpień.

W pierwszym dniu konferencji uczestnicy wygłosili referaty w trzech sesjach plenarnych. Jako pierwszy wystąpił Janusz Golinowski z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, który wygłosił referat pt. „Muzyka popularna jako dyscyplinujące narzędzie homogenizacji i dywersyfikacji kultury konsumpcji”. Prelegent dowodził, że muzyka popularna odgrywa fundamentalną rolę w praktykach wolnorynkowych współczesnego świata. Jednostka staje się autonomiczna między innymi pod wpływem mody na indywidualizm oraz niepowtarzalność i przetrada się w projekt „nowej racjonalnej” jednostki, która staje się przedsiębiorcza i konkurencyjna wobec innych. Karina Stasiuk-Krajewska z Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosiła referat „Polska Madonna? Doda jako fenomen kultury po-

popularnej”, w którym starała się zanalizować osobę polskiej piosenkarki. Głównym celem wystąpienia była próba odpowiedzi na pytanie, czy Doda może być porównywana ze zjawiskiem, jakim jest Madonna. Autorka posłużyła się w swojej analizie między innymi tekstami autorstwa piosenkarki, a także materiałami prasowymi na temat jej osoby. Rozważała również relacje między dyskursem Dody a dyskursem kultury popularnej.

Konstanty Strzyczkowski z Uniwersytetu Warszawskiego w referacie „Czego słuchasz? – wolność i dyskryminacja w gustach muzycznych” dokonał analizy podejścia społecznego do słuchania różnych gatunków muzycznych. Zauważył, że gust muzyczny często wyznacza status społeczny i staje się świadectwem klasowego habitusu. Autor dodał również, że obecnie następuje weryfikacja wcześniejszych dyskryminujących ocen wobec niektórych gatunków muzycznych, głównie z powodu „wszystkożerności” współczesnego świata. Bartosz Jastrzębski z Uniwersytetu Wrocławskiego wygłosił referat pt. „Muzyka popularna w strukturze codzienności”, w którym dokonał prezentacji roli, jaką muzyka odgrywa w życiu odbiorców. Celem wystąpienia była próba przedstawienia powodów słuchania muzyki, stanu, który się za jej pomocą osiąga, sposobu, w jaki pobudza ona wyobraźnię i emocje, a także sytuacji społecznych, na które muzyka ma wpływ. Referat Marty Dorendy z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu „Od Kasprzaka do MySpace, czyli muzyka a aktywność społeczna Polaków” dotyczył udziału muzyki w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Prelegentka zauważyła, że w latach 80. ubiegłego wieku powstało wiele zespołów muzycznych, które w swojej twórczości odwoływały się do ówczesnej sytuacji politycznej i brały udział w budowaniu się wspólnoty kontrkulturowej. W dzisiejszym świecie, jak skonstatowała prelegentka, podobny proces powstaje dzięki Internetowi, który ułatwia budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Artyści, którzy korzystają z Internetu jako środka przekazu, stają się istotnym podmiotem w kształtowaniu tej wspólnoty. Swoje referaty w tym dniu zaprezentowali także między innymi Marek Graszewicz i Dominik Lewiński (z Uniwersytetu Wrocławskiego), którzy mówili o obrazie boskiej i społecznych kontekstach muzyki metalowej. Z kolei Magdalena Mateja (UMK) przedstawiła referat „Między nutami mówiąc... Strategie komunikacyjne twórców i wykonawców muzyki popularnej wobec kontroli treści i przepływu informacji”.

Wieczorem odbyły się imprezy towarzyszące, uczestnicy konferencji mieli możliwość obejrzenia prac autorstwa Xaviera Bayle, hiszpańskiego artysty, autora rysunków, fotografii, poezji, obrazów, rzeźb, które w tym dniu pojawiły się w Piwnicy pod Aniołem, gdzie miała miejsce wystawa. Prace Bayle spotkały się z dużym zainteresowaniem odbiorców, w szczególności performance *Wezwanie do modlitwy*, który został stworzony specjalnie na potrzeby konferencji. Po wystawie odbył się koncert muzyki politycznie niezaangażowanej, podczas którego wystąpiły zespoły: Tacuara Nod, Pchełki, Molok Mun oraz Videoturisten. Członkiem zespołu

Tacuara Nod jest prof. Marek Jeziński, który w swojej twórczości artystycznej wykorzystuje między innymi taśmy preparowane, laptop, instrumenty perkusyjne oraz przedmioty hałasujące.

W drugim dniu konferencji, podobnie jak w pierwszym, uczestnicy spotkania wygłosili referaty w trzech sesjach. Filip Pierzchalski z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy przedstawił referat pt. „Nina Simone – gniew i duma jako narzędzie walki z rasizmem w USA w latach 60. XX wieku”. Celem wystąpienia było przedstawienie wybranej twórczości Niny Simone na tle walki o prawa obywatelskie dla społeczności afroamerykańskiej w USA. Autor zaprezentował twórczość piosenkarki, nakreślił sytuację społeczno-polityczną Afroamerykanów w latach 60. ubiegłego wieku, a także starał się określić wpływ twórczości Simone na kształtowanie świadomości obywatelskiej Afroamerykanów. O „kulturze równoległej” mówił w swoim wystąpieniu „Plastickowa rewolucja w czechosłowackiej polityce kulturalnej lat 70. Transgresje kultury równoległej” Miłosz Babecki z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Prelegent przedstawił sytuację polityczną w Czechosłowacji i wpływ, jaki na nią wywarło aresztowanie muzyków grupy rockowej The Plastic People of the Universe. Jednym z jego głównych skutków było powstanie „Karty 77”, która wielokrotnie występowała w obronie prześladowanych Czechosłowaków. O zespole mówił też w swoim wystąpieniu Grzegorz Adamczewski z Uniwersytetu Wrocławskiego, który dokonał analizy jego funkcjonowania w okresie totalitaryzmu.

Dariusz Brzostek z UMK w Toruniu w referacie „Muzyka psychodeliczna jako instrument walki politycznej” przybliżył pojęcie estetyki psychodelicznej, która była realizowana na przełomie lat 60. i 70. XX wieku. Prelegent omówił także wpływ tej muzyki na postawy i działania polityczne, które kształtowały między innymi amerykański ruch swobód obywatelskich. W referacie „Powstanie Warszawskie: polityka pamięci i kultura popularna” Radosław Sierocki zaprezentował twórczość muzyczną, której tematem przewodnim jest powstanie. Głównym celem wystąpienia była próba określenia powodów i sposobów wykorzystania wydarzeń historycznych w kulturze popularnej. Swoje referaty przedstawili również między innymi Jarema Drozdowicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – „Kids are united. Społeczne i polityczne konteksty narodzin brytyjskiej sceny punk”; Łukasz Wojtkowski (UMK), który omówił obecność Baracka Obamy w przestrzeni muzycznej, oraz publicysta Andrzej Dorobek – „Żyj kolorowo: rockowa apolityczność hipisowskiej Ameryki”.

Po zakończeniu obrad konferencji w Studenckim Klubie Pracy Twórczej OD NOWA odbył się panel dyskusyjny „Muzyka popularna a polityka” z udziałem Tymona Tymańskiego, Grzegorza Koncewicza, Jacka Bryndala, Zbigniewa Krzywańskiego i Grzegorza Brzozowicza. Wieczorem wystąpił zespół Tymon & The Transistors, którego założycielem jest Tymon Tymański.

Konferencja była pierwszą z cyklu zaplanowanych spotkań naukowców i osób zainteresowanych wzajemnym oddziaływaniem sztuki i polityki. O jej sukcesie może świadczyć chociażby różnorodność tematyczna prezentowanych referatów, konkluzje wygłaszane przez jej uczestników czy połączenie teorii i praktyki w postaci imprez towarzyszących.

Bartosz Szwejkowski
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)